

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO
KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.
Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Krščanski socijalisti.

Srbska skupščina je sprejela zakon o trgovinski pogodbi med Srbijo in Avstrijo. Sedaj je vrsta na Avstriji, da pogodbo, sklenjeno po njenih diplomatih, odobri parlament. Vlada si ne upa sklicati parlamenta, ker se boji agrarcev, ki s pogodbo niso zadovoljni in to po vsej pravici. Vlada pa ima že dolgo pod streho pooblastilni zakon, glasom kojega sme, če se ji to prav zdi, pogodbo tudi brez posebne parlamentarne pritrditve uveljaviti. Kakor poznamo slavno avstrijsko vlado, bi ta nedvomno temu izhodu dala takoj prednost. A kdo pa je vodilna stranka v tej vladi?

Krščanski socijalisti, ali bolje klerikalci so največja stranka v parlamentu tembolj, ker slovenski klerikalci gredo za nemškimi čez drn in strn. Krščanski socijalisti imajo dva ministra in eden njiju je celo poljedelski minister!

Sedaj ima ta stranka srbsko trgovinsko pogodbo v svojih rokah! Sedaj se bo izkazalo, koliko ji je do kmetškega stanu.

Že prihajajo z Dunaja poročila, da krščanski niso edini. Njih vodje so proti vsakemu uporju zoper vladu zaradi trgovinske pogodbe. Obupno se upirajo nekateri kmetški poslanci, a pomagalo ne bo.

Ob srbski pogodbi se pokaže, da je tej stranki edino do vlade, ne pa zato, da pomaga kmetu.

Politične vesti.

Dr. Lampe je v „Slovenca“ zopet nekaj novega napisal. „Sprožil“ je namreč idejo, da se pritegne Notranjska v veliko pomožno akcijo, ki se je od vlade pričela za Primorje. O vsem tem smo mi že zastonj pisali in je za nas le zadoščenje, če se te ideje poprijema tudi deželni odbornik dr. Lampe. Veseli nas, če se v tem oziru prične kakšna složna akcija, kajti Notranjska je pomoči silno potrebna.

Češki deželni zbor začne z delovanjem dne 14. septembra. Zopet se bode sklepalo o volilni reformi ter se bržkone vzprejme predlog na upeljavo splošne in jednake volilne pravice s sorazmernim zastopom manjšin.

Zaradi srbske trgovske pogodbe se je začelo v krogih veleobrtni silno gibanje proti agrarcem.

Bojkot pivu! Ta parola, izdana proti karteliranim pivovarnam, v nekaterih krajih krepko upliva. Osebito velja to o takih, kjer je delavstvo močno organizovano. V Beljaku se tamošnji pivovarni Fischer in Kern že pripravljata na izstop iz kartela, ker delavci pijo le vino.

Zakon o jamstvu za poškodbe po avtomobilih je od cesarja potrjen.

Čehi so hudo pritisnili Nemce na gospodarskem polju. Občina Praga oddaja železne cevi za vodovod. Gre se tu za velikanske svote. Oddaja bi pripadla livarnam v Vitkovicah, a te so nemškonacijonalne in preganjajo češke delavce. Praga je izjavila, da sovražnikom čeških delavcev ne sme dati zaslužka in bo najbrž oddala delo kaki francoski tvrdki, ako ne bodo v Vitkovicah sezidali Čehom šole in obljubili, da ravnajo pravično z delavci.

Dopisi.

Iz Hotedršice. Povodenj smo imeli dne 7., 14. in 15. t. m. v naši dolini. Deževalo je, kakor da bi iz škafa lilo. Pridrla je, ljudstvu v strah in grozo, takozvana „Rovtarca“, ter povzročila mnogo škode. Udrila je v hiše, kleti in hleve. V noči od 14.—15. t. m. je bila tako velika, da so morali vso živino izgnati iz hlevov na varne prostore, kajti po nekaterih hlevih je bilo vode 1 m na visoko. Neki vojak je zašel v vodo in bi bil utonil, ako bi ga pravočasno ne rešil mladenič Jernej Cunta. Po njivah in travnikih je mnogo škode. Letina je pri nas še precej dobra. Z žitom, zlasti z ozimnim se ljudje dobro zahvalijo. Krompir in

koruza — ako ne bo kake vremenske nezgode — prav lepo kaŕeta. Otava je tudi lepa. — Javna ljudska knjiŕica se ustanovi v nedeljo 30. t. m. Naroĕenih je ŕe lepo ŕtevilo knjig, pouĕnih in zabavnih. Opozarjamo vse napredno misleĕe moŕe, fante in dekleta, da pristopijo h knjiŕnici. Pri otvoritvi bo predaval cand. iur. Fran ŕemrov: „O pomenu ljudskih knjiŕnic.“ — Telo- vadno druŕstvo „Sokol“ bi lepo uspevalo pri nas, ako bi ga poklicali v ŕivljenje. Saj je dovolj vrlih, znaĕajnih mladeniĕev; treba je le, da se nekoliko bolj brigamo za napredek. Na dan s „Sokolom“ v Hotedrŕici! — Premeŕĕen je menda od nas naŕ poŕtar Ivan Dolŕan. ŕaloval ne bo nihĕe za njim. Moŕ je jeklen „znaĕaj“. En ĕas je preklinjal vse, kar je klerikalnega, duhov- nikom prerekel vse, samo ĕlovek ne, kmalu pa se je „poboljšal“ in zaĕel je biti takŕen petoliznik, kakor kaka stara klepetuljasta tercijska. Tudi svojo sluŕbo je „vestno“ opravljal. Bog ve, na kakŕen naĕin je hodil denar iz Seŕane Marku Rupnik v Novi svet nad jedno leto in kam je potem izginila polovica poslane svote? Prosimo pojasnilo, g. Dolŕan. — Mladi „ĕuki“ so se naleteli zadnjo soboto veĕer v hiŕo ŕupana Petkovŕeka ter so nekaj poĕenjali. Oĕka Petkovŕek — tako smo kmalu potem zvedeli — namreĕ nameravajo zbobnati skupaj peŕĕico klerikalnih pobovcev in iz njih skovati „ĕukovsko“ druŕstvo. Kumoval bode menda Gregorjev „tehant“, ker ta je ŕe sedaj tako izveŕban v skakanju,

da skaĕe celo ĕez ŕesto boŕjo zapoved. Zanimivo bo pa le to druŕstvo, kajti v svoji sredi bode imelo gotovo tudi „cerkveno miŕ“ in miŕi veliko loŕje rijejo pod zemljo kot „ĕuki“. Samo to je smola, ker ĕuki love miŕi in tako je „cerkvena miŕ“ ŕe v nevarnosti, da je kak „ĕuk“ ne vlovi in ne pohruŕta.

Cesarska slavnost v Zagorju. V nedeljo 23. t. m. smo proslavili v naŕi prijazni vasi 60letnico vladanja naŕega presvetlega cesarja, kolikor je bilo paĕ mogoĕe po naŕih skromnih razmerah. Kmalu po 9. uri dopoldne se je zbralo pred lepo in dnevu primerno ozaljšanim „Gasilnim domom“ 19 starih bojervnikov, gasilci, obĕinski odbor, narodno bralno druŕstvo z zastavo, belo obleĕena dekleta in mnogo domaĕega obĕinstva. Od tu je ŕel slavnostni sprevod k slovesni maŕi ter se po konĕanem cerkvenem opraviu zopet povrnil pred „Gasilni dom“. Tukaj najprej zapojó naŕi domaĕi pevci pod vodstvom gospoda naduĕitelja Rudolfa Horvata gasilsko „Naŕo pesem“, po odpeti pesmi stopi gospod na oder in kot slavnostni govornik v navduŕenem govoru proslavlja modro vladanje naŕega presvetlega vladarja, ki mu ob sklepu govora zakliĕejo vsi navzoĕi trikratni navduŕeni „ŕivijo!“ Na to obesi s primernim ogovorom ena izmed belo obleĕenih deklet lavorov venec na cesarjevo podobo, pevci pa zapoje cesarsko pesem. Po kratkem odmoru nastopi zopet isti govornik ter omenja dalje, da je letos tudi preteklo 60 let, odkar

Listek.

Arhimandridova oporoka.

Roman iz Srbije. Spisal Josip Premk.

(Dalje.)

Pogosto ga je obiskala mati, ki je stanovala ŕe vedno v mestecu, kakor prej in lahko ji je pomagal, saj dohodkov je bilo dovolj. Ali kadar je poĕel natanĕneje premiŕljevati svoje poĕetje, kadar je gledal obraze izmuĕenih seljakov, ki so mu po zapovedi prinaŕali ŕito ali denar, ki so ga zasluŕili v potu svojega obraza, zazdelo se mu je vse monastirsko premoŕenje kriviĕno, pridobljeno na ostuden naĕin — a ni si znal pomoĕi . . .

Materi je pomagal mnogo in naenkrat je postala iz siromaŕne ŕivilje gospa v brŕunu in svili in ni ĕuda, da se je seznanila tudi z vladiko Platonom. Tako so mu potekali dnevi — mati ga je obiskovala vedno pogosteje — vsa izpremenjena. O tisti nekdanji poniŕnosti ni bilo pri njej veĕ sledu, sama oholost in hrepenenje po viŕjem — in tako je priŕlo naenkrat poviŕanje v djakona in objednem premestitev za stareŕino v ta bogati monastir. Sam ni vedel kako, sam ni vedel zakaj, a znal je, da je pomagala vmes mati, ki je bila znana z vladiko Platonom in, ki mu je ŕe kot deĕku govorila, kako lepo ŕivljenje imajo stareŕine v tistih bogatih monastirih.

In danes je tu stareŕina — a bolj nesreĕen kot siromak na cesti . . . Spomin na preteklost, zagonetna sedajnost, te temne spletke, vsa meglena bodoĕnost, vse to mu je besnelo preko misli in skoro ni mogel razumeti, kaj se z njim godi . . .

„Ljubljena Klotilda . . . s poljubi in pozdravi . . .“ je ŕepetal in kroŕil ustnice v ĕuden nasmeh.

„In to — on — vladika — cerkveni poglavar juŕne Srbije — moji — moji materi — —“.

In zopet je pogledal v pismo, kot da ne more biti to resnica, a vrstice so ostale iste — iste so bile besede . . .

Iz tega premiŕljevanja ga je vzdramil zvonec, ki je naznanjal obed. Za hip je premislil, ali bi odŕel ali ne — potem pa je segel po kamilavki in resno odkorakal v obednico.

Po obedu sta German in Rafaelo kot navadno takoj odŕla, a Serafin je ŕe obsedel in namignil sluŕabniku, naj prinese vina. Klotildi se je to ĕudno zdelo, ker je ŕe nekaj dni zapuŕĕal obednico zajedno z Germanom in Rafaelom — zato je primaknila stol nekoliko bliŕje.

„Serafin — zdiŕ se mi vedno nekako tih — zamiŕljen — ves si izpremenjen?!“ ga je popraŕala s sila prijaznim glasom.

„Kaj mi je?“ in ozrl se je za hip v njene temne velike oĕi, a takoj zopet umaknil pogled, kot da ji ne more zreti v obraz.

se je izdala prvič ustava ter odpravila tlaka in desetina. Ko oboje g. govornik natančneje razloži, nagovori končno še navzoče stare bojavnike, med katerimi so bili trije celo iz let 1848. in 1849. Proslavlja jih radi njihovega junaštva za domovino in cesarja ter spomni na zadnjo kratko molitev pred bitko; in ko na to trobentač gasilskega društva zatrobi vojaško znamenje „k molitvi“, se stari bojavniki ginjeni odkrijejo in ž njimi vsi navzoči. Svoj nagovor je sklenil gospod nadučitelj s trikratnimi „ura“ — klici na presvetlega cesarja, katerim so bojavniki navdušeno zaklicali, pevci pa odpeli krepko Volaričevo pesem: „Za dom med bojni grom!“ K sklepu so gasilci še defilirali pred cesarjevo podobo in bojavniki ter te končno v špalirju s cesarjevo podobo na čelu spremili k skupnemu obedu, ki ga jim je občina priredila v gostilni g. župana. Tako se je zvršila naša jubilejna slavnost sicer skromno, a tem srčneje, in ta dan ostane neizbrisen posebno v spominu starih bojavnikov.

Domače vesti.

Nadvojvoda Friderik je došel 26. t. m. zjutraj v Postojno, odkoder se je takoj odpeljal proti Cerknici, da inspicira tamošnje vojaštvo na manevrih. Zajtrkoval je s svojim spremstvom v kolodvorski restavraciji Albin Zakotnika v Postojni.

Domača industrija za Notranjsko. V nedeljo dne 30. t. m. popoldne ob pol 4. uri se bode vršil v Narodnem hotelu v Postojni ustanovni občni zbor vrbo-rejske in pletarske zadruge za Postojnski okraj. Vrbo-reja in pletarstvo obeta mnogo dohodkov tako za kmetovalca kakor tudi sploh za vsakega, kdor si hoče kaj prislužiti tudi ob času, ko nima drugod posebnega dela, osobito v zimskem času. O pomenu in dobičkanosti vrbo-reje bode predaval c. kr. strokovni učitelj iz Ljubljane g. Baran. Gospodarji! Za Vaš gospodarski napredek se gre. Zadnji čas je, da se stanje našemu kmetovalcu zboljša in pridobi našemu prebivalstvu potrebnega zaslužka. Zatorej v nedeljo vsi na zborovanje.

Neznanci so sneli pretekli teden obedve občinski tabli, odrezali desni nemški del ter ga vrgli v napajališče, a slovenskega obesili zopet na svoje mesto. Ne odobraval bi tega hudomušnega čina; če pa pomislimo, da je na popolnoma slovenski zemlji skrajno nesmiselno pisati Mautersdorf, polit. Bezirk itd. na javnih napisih — nehoté vzkliknemo: Vivat sequens! in pa: Bog ga živi, kdor je rezal!!!

Novo ustanovljena podružnica sv. Cirila in Metoda v Vipavi prejela je deset kron vsled sodnijske poravnave L. proti S.

Košansko pevsko društvo v Košani je priredilo dne 23. t. m. koncert kot obletnico razvitja društvene zastave in v proslavo 60letnice vladanja presv.

„Zdiš se mi — res — ves izpremenjen!“

„Tudi volk se mora spremeniti, ako je pojan in preganjan kakor jaz. . . .“

Klotilda ga je pogledala vsa osupla in lahna ble-dica ji je legla v lice — česar Serafin seveda ni prezrl.

„Mati — zakaj ste hoteli, da sem postal to, kar sem?! . . .“

Njegov glas je bil skoro otožen, a oči so se mu iskriale kot v največji jezi.

„Ali nisi srečen?“ je pričela Klotilda in glas se ji je tresel kot v bojazni. „Glej vse imaš, karkoli po-želiš. V svilo in bržun te lahko ovijamo in ti tarnaš o nekaki nezadovoljnosti — nesreči!? Ne raz-zumem te!“

„Da, da! Nerazumljiva je ta pot, ki jo hodim sedaj — temna, vsa v meglo zavita in še bolj teman je morda konec — mati! . . .“

Na to je vstal in odšel na dvorišče, kjer ga je srečal kmet iz sela. Hotel mu je poljubiti roko, kar pa mu Serafin ni dovolil.

„Prečastiti,“ je pričel ponižnim glasom. Jaz sem imel njivo v najemu in sedaj Vam že lahko pripeljem koruzo — je že na kupih. Gospod Rafaelo je bil poleg, ko smo delili — vse je pravično. En del ostane meni za trud in za vse delo, kajne, a dva dela pripeljem kot navadno vsako leto v monastir —“

„No, drugače si jemal po en del — letos pa vzemi ti dva in pripelji le enega v monastir.“

Kmetič ga je pogledal debelo, kot da ga ne ra-zume — ali ne verjame, a ko mu je Serafin isto še drugič povedal, ni mogel najti besed, da bi se dovolj zahvalil dobremu Serafinu — obljubil pa mu je, da ne bode pozabil njegove dobrote do smrti, pozimi pa da mu bode nastreljal več kot dvajset zajcev.

Serafin se je nasmehljaj prisiljeno, ga potrepal po rami in namignil hlapcu, naj mu pripelje konja.

Črez kake četrte ure je že jezdil po polju . . .

IV.

Pop Filotej, ki je bival že nekaj let kot duhovni pastir v boviškem selu, je vžival od strani seljakov največje spoštovanje in udanost in ni čuda, da so mu donesli na njegov imendan mesa, žita, masla in drugih stvari kar na kupe. Slovel je daleč naokoli kot vnet in obče priljubljen svečenik, a vseeno je zaman pri-čakoval, da ga poviša vladika v proto (nadsvečenik). Sicer je imel mnogo težav, a vse je radovoljno pre-našal z upom, da vladika slednjič gotovo uvidi in spozna njegove zasluge ter ga premesti na kako bolje mesto, dasi je mnogo deloval na to, da bi se sezidala v selu cerkev. Na to seveda še ni bilo tako kmalu upati, kakor je povedal oni večer vladika Plato Serafinu, ker so bili seljaki precej revni in so se raje potrudili v skoro pol ure oddaljen monastir, kadar so

cesarja, ki je nad vsa pričakovanja dobro uspel. Šolska dvorana je bilo nabito polna domačega občinstva pa tudi iz Ilir. Bistrice, Postojne, Matenjevasi, Prema, Vrem itd. so prišli mili nam gostje. Čast jim. Prekrasen je bil vspeh tega koncerta, ki je nadkriljeval v umetniškem oziru skoro vse dosedaj prirejene veselice. — Najbolj sta seveda ugajala dvospeva H. Volarič: „Slovenskim mladenkam,“ ki so ga pele: ga. Gradova, gđč. Franjica Valenčičeva, gđč. Štefana Kokaljeva ter gđč. Lojzika Kraigherjeva iz Postojne nad vse lepo in navdušeno, ter H. Volarič: „Dalmatinski šajkaš,“ ki sta ga pela: gg. Anton Čič in Janko Grad prav mojstersko. Pa tudi moški in mešani zbori so bili dobro prednašani. Premnogo smeha je vzbujala burka: „Krčmar pri zvitem rogu,“ ki so jo imenitno pogodili: gg. Vladimir Žnidaršič, Josip Dolgan, Mihael Sever in Jožef Morelj. — Se še priporočamo za kaj sličnega! Da so društveni tamburaši svojo nalogo dobro rešili, je pa itak umljivo, saj so na tako dobrem glasu. — Dvorana je bila prekrasno dekorirana, zlasti je bila podoba presv. cesarja lepo okrašena. Vsa čast vrlim društvencam zlasti onim iz Staresušice. — Da se je koncert v vsakem oziru tako lepo završil, gre poleg cenjenih društvenc in društvenikov še posebna zahvala gospicam Franjici Valenčičevi, Lojziki Kraigherjevi ter Štefani Kokalj, ki so tako rade sodelovale s petjem in spremljevanjem na glasoviru in harmoniju. Vsa čast in priznanje jim!!

Umrli je v Brezovici pri Ljubljani tamošnji župnik Anton Žgur, 63 let star. Pokojnik je bil po naših krajih dobro znan. Služboval je ves čas na Notranjskem. Prvo službo, kot kaplan, opravljal je v Postojni, predzadnjo pa v Hrenovicah.

Iz Dol. Logatca. 25. t. m. ob pol 7. uri zvečer je pri podkovanju udaril konj hlapca Frančiška Gosarja tako pod sence, da mu je povzročil znatno rano tako, da je padel nezavesten na tla. Poklicani zdravnik g. dr. Ernest Mayer mu je takoj rano spral in zašil ter ga za silo obvezal, potem so ga nesli k gospodarju gosp. Iv. Mihevcu, kjer že več let služi.

Blisk naznanil požar. Minoli teden je strela zadela v top na ljubljanskem gradu. Kakor znano, so ti topi zato tam, da naznanijo s strelom, če gori v mestu ali v okolici. Top se je takoj razpočil ter povzročil majhno zmešnjavo v mestu, ker se je mislilo, da nekje gori.

Nesreča. 3. t. m. je poslal posestnik Niko Makar iz Velkih Lešč svojega hlapca s perilom na Radovico. Hlapec, hoteč porabiti ugodno priliko, spreže konja, da bi ga okopal. Toda drago ga je to stalo. Komaj je začel konj plavati, se je hlapec neveselč plavanju prestrašil, ter sedel konju na glavo, da ga ne bi voda odnesla. Stem je seveda pritisnil konju glavo pod vodo ter spravil oba v smrtno nevarnost, katerej je konj podlegel. Hlapca so pa nezvestnega potegnili iz vode.

imeli posla s popom o kaki verski stvari. Seveda to popu Filoteju ni bilo nič kaj po volji, ker ako bi imel lastno cerkev, bi bili vsi dohodki njegovi — vse kar bi se dalo za molitve in druge jednake dobre namene — vse bi romalo po gládki poti v njegov žep, a tako je moral vedno prepustiti nekaj monastiru, kjer je vse to opravljal. Bolniki, ki so iskali leka in pomoči pri božji vsemogočnosti, so morali pohiteti v monastir in tam pustiti, kar jim je težilo žep. In isto tudi, ko je slavila vsako leto cerkev, je vse preostalo monastiru. Vse to je seveda pop Filotej dobro premislil in ob vsaki priliki vneto nagovarjal seljake za zgraditev cerkve v selu. Ker pa je znal, da se zamore to zgoditi šele po par letih in je sedaj še kolikor toliko od starešina odvisen, si je prizadeval na vse kriplje in načine, da postane Serafinu najboljši prijatelj. Porabil je vsako priliko, kjer mu je le mogel storiti še tako majhno uslugo. Vabil ga je često na svoj dom, dasi se je Serafin navadno takim povabilom odrekal in seveda ga ni pozabil povabiti tudi na svoj imendan k mali večerni gostiji. Serafin mu je sicer obljubil, da ga poseti, a pop je le dvomil, ker se je, odkar se je naselil v monastir, zglasil v njegovi hiši samo dvakrat in še to le za par hipov. In tako se je nahajal pop Filotej v težavnem položaju in sam ni znal, kako bi se vendar prikupil Serafinu. Vedel je, da Serafinova beseda pri vladiki nekaj velja in ako bi mu on pomagal za kako boljšo premestitev, bi se skoro

gotovo zgodilo. Kako, da se je mladenič vladiki Platonu tako priljubil, ni znal in ni razumel, a uvidel je nekoliko takoj prvi večer, da igra pri tej stvari menda glavno ulogo njegova lepa mati, ki pa je bila njemu kaj malo naklonjena in tako je bilo torej skoro vse upanje zidano na Serafinu. In Serafin ga je na njegovo veliko veselje isti večer resnično posetil.

Prestrašil se je pop, ko ga je zagledal pred seboj tako vsega izpremenjenega: v lice je bil bled, a v očeh mu je ležala globoka resnost.

„Pozdravljeni mi starešina,“ ga je pozdravil že med vrati. „Gotovo mi boste oprostili, da vas nisem povabil osebno, ampak le pismeno — verujte mi, imel sem opravka čez glavo!“

„Nikake opravičbe pope!“ ga je prekinil Serafin. „Poštena, odkrita, prijateljska beseda velja isto na papirju, kot izrečena v obraz.“

V tistem trenutku je že tudi prihitela, začuvši Serafinov glas, iz sobe Ljubislava in mu hitro podala roko, ki se ji je malce tresla.

„Gospod Serafin — izvolite malo v sobo, na mizi še itak ni pripravljeno. Včeraj sem dobila nov klavir —“.

„A tako — prosim . . .“

„Gospod Serafin — oprostite me za nekaj hipov, nujnega posla imam v selu pri bolniku“, je opomnil pop. „Upam, da vas bode za ta čas zabavala Ljubislava!“

Konj je bil vreden 600 kron. Hlapec je ostal pri življenju.

Iz Prema. V zadnji številki „Notranjca“ je nekdo poročal iz našega kraja o delovanju našega izvrstnega duhovnega gospoda Škrjanca. Nas ne bi toliko zanimalo njegovo delovanje in nehanje, ako bi nas pustil v miru. Sedaj nekaj časa sem na Premu ni nikdar miru, povsod se sliši kreg in prepir, kateremu je vzrok hujskanje v cerkvi od gospoda. Povsod nagovarja, naj stariši silijo otroke, da se vpišejo v izobraževalno društvo in v Marijino družbo in iz tega se navadno izpelje prepir. Še enkrat mu odkrito povemo, da bomo vse drugače nastopili proti njemu, ako nas ne bode pustil v miru. Povedali bomo tudi, kakšna obravnava se je vršila nekdanje v Il. Bistrici in za koliko glav mora skrbeti. Kje so tisti, ki so mu v tesnem sorodstvu, zakaj je bil prestavljen in za kazen odposlan drugam. Ne želimo prepira, ampak hočemo mir in ga tudi zahtevamo.

Iz trnovske okolice. Gasilnega društva veselica v Il. Bistrici se je dobro obnesla, čeravno je vreme nekoliko nagajalo. Občinstva se je nabralo iz vseh krajev, ker je pričakovalo lepšega in zanimivejšega sporeda. Na nekaj moramo opozoriti. Naj se pri veselica in posebno na vrtnih, ne jemlje vstopnine od dam k plesu (drugega ni bilo nič), ker potem tudi drugi nočejo iti. Tudi naj se postopa demokratično, ne kakor neka gotova oseba, ki si misli: Najprej jaz, vse drugo za menoj.

V neki vasi (imena nočemo imenovati) živi zidar z imenom „Hrgas“, kateri je sličen divjaku, ne pa človeku. Svoje otroke preteplje in jih hoče poklati in jih išče večkrat s kuhinskim nožem. Pretečeno nedeljo je bil pijan in je svojo hčer tako pretepel in osuval na postelji, da je revica skoraj omedlela. Ali ni nobene postave in pravice, da bi branila otroke proti divjim starišem, kateri imajo le ta namen, da bi se jih prej odkrižali in jih s sveta spravili. Oblasti, kje ste!

Narodno gospodarstvo.

Zanimanje za tujski promet pri Slovencih. Pričakovati bi bilo, da se Slovenci sedaj, ko se razvija tujski promet tudi po slovenskih deželah in, ko je ustanovljeno ministrstvo javnih del in pri tem posebni oddelek, ki naj se peča izključno s pospeševanjem tujkega prometa, ko se postavljajo v državni proračun svote po pol milijona kron za razne podpore na polju tujkega prometa in, ko se bo ta svota — kakor finančni odsek sam pravi v svojem poročilu — leto za letom množila, pričnemo zanimati za tujski promet, da bomo tudi mi deležni teh podpor in pa dobička, ki ga donaša organiziran tujski promet. Temu pa ni tako. V Ljubljani je začel izdajati konzorcij list „Promet in gostilna“, ki se v strokovnih člankih bavi s tujkim prometom. Dosedaj so izšle tri številke lista. Kakor pa posnemamo

iz zadnje številke, ima list dosedaj kljub osebni agitaciji in priporočanju po časopisih komaj 300 naročnikov, ko bi jih dosegel lahko najmanj 1000, ako bi bilo naše občinstvo pristopnejše za strokovne članke. Zato bi priporočali vsem gostilničarjem in interesantom tujkega prometa, kakor tudi inteligenci, da bi se bolj zanimali za to narodnogospodarsko stroko in, da bi se naročali na list in ga čitali, ker je gotovo podpore in uvaževanja vreden. Zlasti pa bi opozarjali naše čitalnice, bralna in izobraževalna društva, da bi ga imeli v svojih čitalniških prostorih, ker bi se s tem umevanje in zanimanje za tujski promet najlažje zaneslo med najširše kroge občinstva. Letna naročnina 5 K je itak malenkostna za list, ki prinaša poleg strokovnih razprav tudi izvirne in jako čedne ilustracije. Zato ga pridno naročajte pri deželni zvezi za tujski promet v Ljubljani!

Letina. Sadja, zlasti jabolk, bo letos zelo veliko, posebno na Štajerskem. Tudi otava se je lepo popravila, zato se je jela dvigati cena goveje živine. Na zadnjem živinskem sejmu v Mariboru je cena poskočila za dvajset odstotkov. Zato naj kmetje ne prodajajo živine prepoceni. Kdor ima premalo krme, naj si napravi vejnikov in naj živino pozimi krmi s temi, zraven pa naj poklada močna krmila: otrobe, preše i. t. d.

Kako ohranimo sveže češplje. Ko so češplje dozorele, odtrgamo jih previdno s peclji vred, zavijemo jih v papir ter jih denemo v steklenice, katere zgoraj dobro zavežemo z mehurjem. Steklenice zakopljemo en meter globoko pod zemljo, pokrijemo jih s prstjo in na vrh nastelimo plast listja, da jih pozimi tudi če zemlja zmrzne, lahko odkopljemo. Češplje se držijo do velike noči.

Zrelo sadje naj se obere, če je boljše vrste. To se naj zgodi v lepem vremenu. Sadje je treba trgati s peclji. Pri branju si pomagamo z lestvo in z majhnim žakljem, ki ima zgoraj krog odprtine lesen obroč z žebli in je pritrjen na dolg drog. Najprej shrani sadje v veterni shrambi, pozimi naj se prenese v klet ali pa naj se izkoplje jama, v katero denemo jabolka in jih zasipljemo s suhim peskom. Nad jamo je treba zaradi dežja napraviti streho.

Jabolčnemu moštu je najbolje pridejati par litrov dobrega vina. Na ta način se njegov okus zboljša.

Največ škode napravljajo črvi v jabolkih in gniloba. Uničujemo zato gnile in piškave sadove. Kdor bo dosleden v uničevanju črvov in gnilobe, bo dosegel s sadnim drevjem večji dobiček.

Cene sadja zaradi dobre letine niso tako visoke kot lani. Umni kmetovalec naj zato spravi sadje in ga pozneje proda.

Po svetu.

Južna železnica odpravi s 1. oktobrom retour-vozne listke, nadalje znižani tarif za kombinirane vozne listke; znižanje cen za abonirane vozne listke se znatno omeji.

Iz „Trščanskega Lloyda“: Dolžnosti hrvaškega, češkega, srbskega in slovenskega trgovca so: 1. Dopisovati v hrvaškem, ali češkem, ali slovenskem jeziku z vsakim brez razlike. 2. Zahtevati od vseh trgovskih tvrdk brez razlike hrvaško, češko, srbsko ali slovensko dopisovanje, račune, naznanila potnikov, s kratka, vsaki pismeni posel. 3. Zahtevati od trgovskih tvrdk samo potnike, kateri znajo hrvatsko, češko, srbsko ali slovensko. Na ta način združeni in složni napravili bomo znaten korak za našo narodno stvar, za našo narodno bodočnost.

Prst si je odsekal v Češki vasi v Šleziji 15 letni krojaški vajenec Hanik. Ko je bral jagode v gozdu, ga je pičil gad v prst. Najprej si je prst prevezal, potem pa hitel k bližnjemu kmetu in tod zahteval sekiro. Predno mu je kdo mogel zabraniti, je dal prst na klado in si ga odsekal. Potem je šel k zdravniku, ki mu je zavezal rano.

Pojemanje jetike. V francoski akademiji je dr. Armengod predaval o jetiki ter konstatiral iz statistike, da ta bolezen pojema. V zadnjih dvajsetih letih je padel odstotek za jetiko umrlih, posebno v velikih mestih. Ako bi se odšteli jetični bolniki, ki prihajajo z dežele v bolnišnice velikih mest, bi se ta odstotek še bolj znižal. Glavni vzroki pojemanju jetike so napredovanje prosvete, izvrševanje zdravstvenih predpisov in boj proti pijančevanju.

Ne poljubujte psov! Žal, da se prijatelji psov radi izpozablajo in poljubujejo čveteronožne ljubčke. Tudi si puste lizati od psov roke in obraz. Ti ljudje ne slutijo, kaki nevarnosti se prostovoljno izpostavljajo. Na ta način namreč človek lahko dobi pasjo trakuljo. Jajčki tega nevarnega parasita, nahajajoči se v pasji slini, pridejo človeku v usta in želodec, odtam pa v najrazličnejše dele telesa, kjer povzročajo mehurje, ki se sčasoma večajo; tako nastanejo na primer v jetrih in možganih turi, življenju nevarni. Bodite torej previdni v občeivanju s psi!

200 oseb zbolelo vsled zavživanja slabega mesa. V predmestju Magdeburga in v nekaterih drugih krajih je obolelo 200 oseb, vsled vživanja prekajenega mesa. Bolezen kaže znake zastrupljenja, bolniki so večidel delavci. Proti prodajalcem mesa so uvedli kazensko postopanje.

Velikanski požar v Carigradu. 23. t. m. nastal je v turški šoli na konjskem sejmu v Štambulu požar, ki je na petih krajih na enkrat izbruhnil. Ker je bil močan veter, se je ogenj v najkrajšem času zelo razširil. Tritisoč hiš, večinoma lesenih in dvatisoč prodajaln je popolnoma uničenih. Najstarejši ljudje ne pomnijo tolikega požara.

Nevihla v Kolinu. 24. avgusta zvečer je razsajal v Kolinu in okolici grozovit vihar, ki je mestoma napravil veliko škode. V predmestju Kolina se je zrušilo kinematografsko gledališče, toda k sreči v trenutku, ko je bila predstava končana in so gledalci prostore že zapustili. Posestnik in uslužbenci so se komaj še rešili.

Tudi na prostem je vihar strahovito gospodaril, ogromno starih in močnih dreves je izkoreninil ter sploh napravil tudi po poljih neizmirno škode.

Obesili so v Hamburgu nekega Ranta, ki je izvršil roparski umor na vdovi Jurk. Do zadnjega trenutka je zatrjeval svojo nedolžnost in vpil ter se strašno branil stopiti na morišče. Z veliko silo so ga vendar prignali do cilja.

Tatvina dragocene slike. Na Dunaju ima neki grof Jan Harah na svojem gradu galerijo krasnih in dragocenih slik. V noči od 25.—26. je neznan zlikovec ukradel eno izmed najdragocenejših slik. Vzdignil jo je iz okvirja ter jo odnesel. Dasi je policija neumorno na delu, se ji do sedaj še ni posrečilo, priti tatu na sled.

Čuvstva potapljalca. Časnikar Gastone Banti je poskusil v družbi z znanim potapljačem se potopiti ob Levantski obali in je svoj poskus popisal v „Žornale d' Italia“ takole: „Že obleči se ni malenkost. Kdor se hoče sprehajati pod vodo, mora sleči najprej jopič, škornje in klobuk. Potem se obleče v debelo volneno obleko, ki ga zakrije od vratu do nog. Čez to obleko si dene veliko potapljalško oblačilo, katero zaklepa ob roki tesen gumijev trak, na vratu pa prav umetno sestavljen obroč z vijaki in zaponkami. Tako je človek, kakor vjet. Na ramah leži teža mnogih stotov, noge so vklenjene v težke svinčene čevlje. Končno pride še pas v katerem tiči nož, širok, oster in dvorezen, ki je neobhodno potrebno orožje. Ko sem bil oblečen, me pri- mejo močne roke in me tirajo naprej. Lestva že čaka name. Najprej težaven korak, potem drugi po lestvi dol. Uteži na prsih in ramah tiščijo neverjetno, bakrena čelada pokriva glavo. Slednjič razvijejo in zavijejo vijake okrog glave, zadiši mi po kavčuku, pritrde mi še debelo čisto steklo pred oči. Potapljač je gotov. Pri sebi imam vrv za znamenja, za signale, potem cev za zrak in — spremljevalca. Še udarec na glavo — ali pomeni ta udarec svarilo ali je blagoslov? — in potapljam se v globino. Še je videti svetlo čelado, a tudi ona izgine. Dokler so mi pritrjevali čelado, nisem občutil drugega, kot silni pritisk uteži. Komaj sem bil spodaj, pa sem se bal izgubiti ravnotežje. V vodi ne tehtajo rame več in tudi noge ne in glava tudi nič več ne. Telesno težišče je premaknjeno. To pride od tega, ker je v potapljalni obleki vse polno zraka. Treba je pritisniti na ventil in zrak odhaja — noge pa stoje na dnu morja, ravnotežje je zopet zadobljeno. Komaj sem začutil, da stojim trdno, sem začel šele gledati. Skozi steklo sem ugledal spremljevalčev obraz, predrugačen, tuj, plavobled, pošasten. Iz daljave pa slišim glas: „No, kako je?“ Odgovoril sem z največjim naporom svojih pljuč: „Dobro“. Potem sva hodila. Nisem čutil prav nič neprijetnega več, nisem težko dihal, srčnih utripov nisem čutil. Samo malo težje sem hodil, pa ne zaradi svinčenih čevljev, ki niso bili nič več težki, ampak zaradi blata in zaradi tega, ker sem čutil tu drugo življenje, nekaj novega, čudnega, kar nisem videl preje nikdar, če sem tudi plaval večkrat dolgo pod vodo. Oko se je

polagoma privadilo zeleni vodi in razločilo morske rastline. In, ko so me začele boleti ušesa in je krog mene bučalo, kot da bi me obdajalo tisoč čmrljev, sem dal znamenje, da hočem gor. Odložil sem čelado, bil sem premočen od potu in gledal sem nekoliko brez sape na breg. Bil sem komaj sto metrov od brega oddaljen, četudi sem mislil, da sem hodil celo večnost pod vodo.“

Kako naj živimo, da dosežemo visoko starost? Neki ameriški zdravnik je izdal pred kratkim knjigo s tem naslovom v kateri navaja sledeče točke: Predvsem treba se je odvaditi vseh razvad, ki so zdravju škodljive in mnogokrat kal različnim boleznim, kakor pljučnici, sušici, legarju i. t. d. Prisvojiti si je treba raznih prednosti, če iste že niso prirojene. V jedi mora biti človek zmeren, da ima dobro prebavo. Abstinente, to so oni, ki se vzdržujejo alkoholnih pijač, baje nimajo posebnega upanja na dolgo življenje. Štatistika nas uči, da je najmanj polovica izmed ljudi, ki so dočakali visoko starost, ostala zvesta zmernemu uživanju alkohola. Nadalje mora človek, ki se hoče zavarovati pred pre-naglo smrtjo, biti vesele narave, ne sme biti muhast. Zmerno urejeno življenje — predvsem pa poklic, pri katerem človek ni navezan sedeti ves dan za pisalno mizo, je jako priporočljiv. Kar se tiče stanovanja, imamo dovolj vzroka trditi, da je življenje na deželi mnogo bolj zdravo, kakor mestno življenje. Sveži zrak je sploh prvi pogoj življenja. Delati in počivati je najbolje na prostem, posebno priporočljivo je, spati pri odprtem oknu, da zamorejo pljuča vdihavati svež, zdrav zrak. — Neprestano premišljevanje izmišljenih bolezni ima ravno tako slab učinek na telo, kakor bolezen sama. Človek mora biti veder. Neprestana skrb je spravila že mnogo ljudi pod zemljo, kakor n. pr. trpljenje, bolest in pomanjkanje. Skoro najbolj pa pripomore k visoki starosti zasledovanje kakega interesa, ki je izven poklica, tako je tudi jako priporočljiv šport, sploh gibanje na prostem.

Priporočljivo. V St. Galnu v Švici dobe otroci pri vstopu v šolo vsako leto nove knjige. Stare knjige, polne madežev in tudi nalezljivih glivic, se zažgo koncem leta. Otroci se vesele novih knjig in pazijo nanje, kolikor morejo ter se tako priuče redu in snažnosti.

Kdo dobi jubilejni križec? Jubilejni križec dobe: 1. vsi aktivni častniki, vojaški uradniki, duhovniki, sploh gažisti. 2. Tisti neaktivni častniki in gažisti sploh, ki so bili aktivni od 2. decembra 1848 do 2. decembra 1908. 3. Izmed aktivnega moštva tisti, ki 2. decembra 1908 služijo vsaj drugo leto. 4. Vsi civilni državni uradniki.

Smrt v boju z bikom. Janez Zupančič, posestnik, doma blizu Višnje gore, je na sejmu prodal bika. Na potu proti kolodvoru se ustavi pred gostilno g. Omahna, da bi spil pol litra vina. Nespametneži so začeli bika s palicami dražiti in, ko stopi nato gospodar iz krčme, se zakadi vanj, dasi je bil vedno nenavadno krotek, da so ga otroci gonili na vodo. Zdelal ga je strahovito. Iz ust mu je bruhala kri, na

hrbtu mu je strl vse kosti, nato ga pa nataknil na roge in ga vrgel daleč nazaj od sebe. Prepeljali so ga v bolnišnico v Rudolfovem, kjer je izdihnil v nekaj dneh v strašnih bolečinah. Bik je postajal vedno bolj divji. V vagonu se je odtrgal in napadel svoje tovariše, ko se je pa pripeljal na Koroško, jo je popihal iz vagona med ljudi, a njegovi podivjanosti so naredile svinčene krogle s šestimi streljaji konec. Zupančič je zapustil ženo in 11 otrok.

Nov poskus letanja. 8. avgusta se je vrnil Vilburn Vrigt iz zračnih višin in povedal sledeče: „Lahko bi bil še delj časa letal po zraku, toda to ni bilo potrebno. Hotel sem se za enkrat le prepričati, ali je krmilo dobro. Popolnoma sem prepričan, da je moj zrakoplov dober. Najmanj mi je vseč, če ni nič vetra in je zrak miren. Vem, da bom v kratkem lahko celo uro plaval v višinah.“

Napitnine in radodarnost. Kralji niso vedno tisti, ki dajo največjo napitnino. Včasih je boljše postreči bogatemu Američanu kot kronanim glavam. Nemški cesar, italijanski kralj in francoski predsednik dajo večjemu 5 K napitnine. Angleški kralj pa poplača vsako malenkost z 20 kronami. Zelo radodaren je grški kralj Jurij I., kadar je v letovišču. Najboljše napitnine pa je dajal umorjeni portugalski kralj, ki ni nikdar nosil s sabo zlata ali srebra, ampak razdajal le 100 frankske bankovce.

Morilec svoje hčere. Kamnosek v Tridentu, Valeriano Negriolli, ki je bil zaradi nasilnosti že nad tridesetkrat kaznovan, je začel z nečistimi ponudbami preganjati svojo lastno 20 letno hčer, vsled česar mu je sodišče odvzelo očetovsko oblast ter ga spravilo v bolnišnico kot duševno zmedenega alkoholika. Dne 9. avgusta pa se mu je posrečilo pobegniti iz bolnišnice, šel je v svoje stanovanje ter se oborožil z revolverjem. Nato je šel k svojim sorodnikom, kjer je živela hči. Kaj se je godilo med njima, ni znano. Hipoma je potegnil Negrioli revolver in ustrelil na hčer in jo zadel med srce in pljuča. Odnegli so jo smrtno ranjeno v bolnišnico. Zverinski oče je splezal na streho ter skušal po strehah pobegniti, a so ga policaji ujeli.

Za kratek čas.

Narodnostni moment postojških lesenih topov. Stari bojovníki so namerili svoje topove na postojnske nemške napise. Strašno grmenje. Škode nič!

Grozna nesreča. Ognjičar postojnske topničarske lesene divizije št. 7. je sprožil po neprevidnosti svoj top, kateri je z groznim pokom eksplodiral. Nekemu gospodu so bile pri tej priliki zlomljene 3 brke, najbrž mu jih bodo morali odrezati, a drugemu so počile hlače. Obadva so peljali v bolnišnico. Druga nesreča se ni prepetila. Ognjičar pride pred vojaško sodišče.

Dobro jo je pogodil. Priprost Notranjec, vprašan kaj je zakon, odvrne: „Kurnik. Kdor je zunaj, sili notri, kdor je notri, sili ven.“

Hudomušni soprog. Žena, (ki se oblači, možu): „Kako, da gledaš v enomer skozi okno?“ Mož: „Hm, rad bi vedel ali bode stavba, ki se zida tu nasproti, prej gotova ali Ti.“

Podaljšani „Urlaub“. „Brzjavili ste, da želite podaljšati dopust, radi slučaja smrti, ki se je pripetil pri vas. Kdo pa je umrl?“ Vojak: „Svinjo smo zaklali, g. poročnik.“

Dobra pestunja. Gospodinja (novi pestunji): „Ali pa tudi znate napraviti kopel za otroka, da ne bo prevroča ali premrzla?“ Pestunja: „Kaj bi ne! Če bo otrok postal rdeč, bom vedela, da je voda prevroča, če bo postal višnje, pa je premrzla.“

Vedno uljuden. Kolesar, ki je trčil v gospodično in jo prekucnil: „Oprostite, gospica, ni bilo mogoče priti mimo vas, ker ste magnet!“

MAKS ŠEBER

== v Postojni. ==

Akcidenčna tiskarna.

== Knjigoveznica. ==

Fotografični atelije.

~ ~ ~

Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska vodstva, posojilnice, mlekarske zadruge itd.

Izvršuje se po naročilu vsa druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k veseljem in občnim zborom, programe, naznanila o zarokah, porokah itd., parte liste, pisma in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice, trgovska naznanila itd. itd.

Loterijske številke.

Dunaj, 22. avgusta	42	68	21	49	64
Brno, 26. avgusta	86	35	46	11	3

Košnjo otave

(7 delov) bodem oddajal v **četrtek 3. septembra** ob 9. uri dopoldne v Postojni. Zbirališče pri Kazarji.

FRAN PATERMOST. Narodni hotel.

Štiri dijake meščanske šole v Postojni

se sprejme na stanovanje, hrano in strogo nadzorstvo. Več se izve pri g. Josipini Kraigher v Postojni.

Želodečne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodečne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodečni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Golšne kapljice proti golši in debelemu vratu 1 stekl. 60 v. priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

Več dijakov

se sprejme za prihodnje šolsko leto na dobro hrano in stanovanje ter pod strogo
●●● nadzorstvo. ●●●

Klavir stoji na razpolago. — Več se poizve pri gospej

Josipini Lavrenčičevi

Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 11. I. nadstropje.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
== dopoldne. ==

□ □ □

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osobni kredit po 6% .

□ □ □

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**, posojila se izplačujejo le ob **petkih**.